

«Vi har lenge prøvd å fremheve det positive som har skjedd på miljøområdet i Grenland. Derfor er det trist at det nå kommer en slik sak.»

ORDFØRER KARI LISE HOLMBERG I SKIEN
OM MISDÅNNELSER I GRENLAND TIL TA.

Innhold:

Finsk atomskepsis

Flertallet av finnene sier nei til bygging av en femte atomreaktor i landet.

• side 2

Snart svar for Beiarn

I desember svarer olje- og energiministeren på hva han vil gjøre med Beiarn-vassdraget.

• side 2

Færre store dammer?

Å bygge store dammer kan bli vanskeligere etter at dam-kommisjonen har lagt frem forslag til nye regler.

• side 3

Løsslipp for scootere

Selbu kommune vil gi permanent frikort for kjøring med scootere.

• side 4

Mer til enøk og buss

Budsjettforliket: Mer til kollektivtrafikk og enøk. Industrien slipper avgifter. Tautra reddes?

• side 6-7

Usikkert etter Haag

Usikkerhet råder blant klimaforhandlerne etter sammenbruddet i Haag.

• side 8

Farlige utslipp

– Problemart i norsk natur

Rømt mink bukker ofte under i naturen, men de som klarer seg utgjør en stor trussel mot fuglelivet. (Foto: Ørn Borgen, Scanpix)

Dyrevernere slapp nylig ut 1500 mink på Eidsvoll. I tillegg rømmer trolig et stort antall dyr årlig fra norske pelsfarmer. Forskerne vet at minken gjør store innhogg i fuglebestandene, men ikke hvor store, ettersom myndighetene ikke er interessert i å finne det ut.

Pelsdyrnæringen mener problemet er under kontroll med de nye forskriftene som vil virke fullt ut fra 2009.

I tillegg til trusselen mot det biologiske mangfoldet, anklages næringen også for bruk av giftige kjemikalier og forurensning fra gjødsel og skrotter.

• side 5

Dyr bensin er god medisin

Dyrere bensin er det beste virkemiddelet for å øke antall reisende med tog. Blir det 1 krone dyrere per mil å kjøre, øker antall reisende med nesten 1 prosent. Andre effektive

virkemidler er å øke reisetiden med bil og senke ventetiden på togstasjonene. Resultatene kommer frem i en undersøkelse av reisevanene på strekningen Oslo-Gardermoen-Moelv.

• side 3

Når ingen tar ansvar

Fire dager etter sammenbruddet under klimakonferansen i Haag åpner norske myndigheter nok en

Leder

gang for bygging av gasskraftverk. Denne gangen via en pressekonferanse i Levanger i Nord-Trøndelag. Verket skal bygges i Skogn, og vil årlig spy ut 2,3 millioner tonn CO₂ - omtrent 5 prosent av de samlede norske utslippene.

Beslutningen er typisk for hvordan Norge og de fleste andre i-land takler klimaproblemet: Man ser gjerne at andre reduserer utslippene, men har all verdens argumenter for ikke å gjøre noe selv.

I Haag gjorde USA sitt beste for å vanne ut Kyoto-protokollen, og må dermed ta hovedskylden for at forhandlingene havarerte. USA vil regne med skogens opptak av CO₂ i sitt klimaregnskap - selv når dette opptaket ikke skyldes aktive tiltak som skogplanting. Det er et smutthull EU-landene og Norge ikke vil akseptere.

Med om lag en fjerdedel av verdens utslipp av klimagasser, har USA en nøkkelrolle i forhandlingene. Den vet de å utnytte. Dessverre er utsiktene til en mer ansvarlig supermakt ikke store med George W. Bush i Det hvite hus.

Får vi en klimaavtale, kan vi risikere at den i første omgang blir uten landet som troner på den desiderte utslippstoppen.

Og mens vi venter på neste forhandlingsrunde sørger Siri Bjerke og andre for at i-landenes utslipp fortsetter å stige. ■

Voksende motstand mot atomkraft i Finland

Finsk miljøbevegelse ruster til kamp mot planene om en femte atomreaktor i landet. De har støtte fra miljøvernministeren og et flertall i folket.

N&M Bulletin

ANDREAS TJERNSHAUGEN

Mens svenskene og tyskerne arbeider med avvikling av kjernekraften, diskuterer finnene planer om en femte atomreaktor. Onsdag 15. november kom den ventede søknaden fra kraftselskapet Teollisuuden Voima (TVO).

– Mulighetene for å stanse planene er temmelig gode. Det ser ut til at utbyggingen enda ikke har tatt noen investeringsbeslutning, sier Harri Lammi i Greenpeace til N&M Bulletin.

Miljøorganisasjonene oppfatter først og fremst søknaden som et forsøk på å påvirke politikerne til å vedta utbygging av atomkraft som en hjørnestein i landets

klimapolitikk. Motstanderne av videre atomsatsing ønsker heller å satse på vind, bioenergi og andre fornybare kilder.

Flertall mot

Og motstanderne har vind i seilene. I en meningsmåling nylig sa 59 prosent av finnene nei til det planlagte kraftverket, opplyser Lammi. To dager etter at søknaden ble kjent blokkerte Greenpeace hovedkontoret til skogselskapet UPM som er involvert i utbyggingsplanene. Nå vurderer miljøorganisasjonene å starte en allianse, og håper å få til masse-mønstringer mot atomkraft.

– Vi får støtte fra personer som står langt fra oss i andre saker, sier Harri Lammi.

Splittet regjering

“Regnbuekoalisjonen” som styrer Finland er dypt splittet, og vil la Riksdagen avgjøre saken. Industriminister Sinikka Mönkäre fra det sosialdemokratiske partiet er en av de fremste pådriverne for atomkraftverk. Miljøvernminister Satu Hassi fra det grønne partiet har lovet at hennes parti vil forlate regjeringen hvis parlamentet gir sin tilslutning til planene.

En rundspørring blant de 200 medlemmene av den finske Riksdagen kort tid før søknaden ble kjent viste at 78 var for, 76 var mot mens 28 av de som svarte ikke hadde tatt stilling. Behandlingen av søknaden vil minst ta et par år. Et tidligere forslag om en femte reaktor ble stanset av parlamentet i 1993.

Byggekostnadene for det påtenkte verket er anslått til mellom 13 og 20 milliarder kroner. Det får etter planen en kapasitet på 1000-1600 megawatt. ■

Beiarn avgjøres i desember

Olje- og energidepartementet skal være klar med sin anbefaling i Belar-saken i midten av desember.

N&M Bulletin

KRISTIAN JAHRE

Helt siden olje- og energiminister Olav Akselsen i september stoppet Statkrafts planer om å bygge ut Beiarn i Nordland, har han hevdet at en avgjørelse om vassdragets videre skjebne kommer om kort tid.

– Hvorfor tar det så lang tid?

– Beiarn-saken er mer kompleks enn vi trodde og har derfor tatt lenger tid, sier statssekretær Bjørg Sandal i Olje- og energidepartementet (OED).

– Vi ønsker å se på alle mulighetene for å manøvrere i denne saken. Sakens kompleksitet gjør at vi har samkjørt oss med andre departementer. Flere departementer har hatt viktige

innspill til den endelige avgjørelsen som vi skal ta. I tillegg til miljøkonsekvenser er det jo noe som heter energipolitikk. Strømforsbruket vårt øker stadig, men vi har ingen ny teknologi å sette inn, sier Sandal.

Hun forteller også at OED vil ta hensyn til de to andre store utbyggingsakene i Saltfjellet: Melfjord og Bjellåga.

– Vi vet selvsagt om de to andre sakene i Saltfjellet, og det er rimelig at de er med i vurderingen av Beiarn, sier Sandal. ■

Dyr bensin best medisin

– Dyrere bensin er det beste virkemiddelet for å øke antall reisende på jernbanen.

N&M Bulletin
KRISTIAN JAHRE

Hamar vegkontor og Jernbaneverket har gått sammen om å analysere reisevaner på strekningen Oslo-Gardermoen-Moelv. Vegkontoret fordi de vurderer utvidelse av E6 fra to til fire felt, og Jernbaneverket fordi de vil utvikle jernbanen mellom Eidsvoll og Hamar.

– Vi har undersøkt hvordan forskjellige reisevaner påvirker folks reisevaner. For eksempel; hvordan vil andelen togreisende på en spesifikk strekning endre seg hvis bensinprisen går ned eller antall togavganger økes, sier Kristin Vitsø Bjørnstad ved Hamar vegkontor.

Analysen er ifølge Bjørnstad basert på intervjuer med over

20 000 reisende høsten 1998 og høsten 1999. Undersøkelsene viser at toget har en markedsandel på 18,6 prosent på strekningen.

Bedre ruter bra

Dyrere bensin er det beste virkemiddelet for å vri folks reisevaner over fra bil til tog. Blir det 10 øre dyrere per kilometer å kjøre bil, sier nesten 1 prosent av de spurte at de heller vil velge

tog. Det nest beste virkemiddelet er å øke bilens reisetid. Fem minutter lengre bilreise, betyr en økning av jernbanens markedsandel på 0,5 prosent.

Dessuten vil bedre ruteplanlegging slå heldig ut for NSB. Reduseres ventetiden på stasjonen med fem minutter, øker jernbanen sin andel reisende med 0,45 prosent. Kortere reisetid og flere togavganger vil også øke andelen reisende med tog.

Dyrere togbilletter vil derimot virke negativt for jernbanen. Settes billettene opp med 10 kroner, går jernbanens andel reisende ned med 0,2 prosent.

Raskere med Gardermobanen

Åpningen av Gardermobanen viser også en klar sammenheng mellom tilbud og folks reisevalg. Intervjuene i 1998 ble gjort rett før den nye banen åpnet. Et år etter åpningen var togets totale markedsandel på strekningen fra Oslo til Moelv økt med om lag en prosent.

– Økningen har sammenheng med etablering av Gardermobanen og Romeriksporten som både økte frekvensen og reduserte kjøretiden for toget, mener Bjørnstad. ■

Tiltak som endrer togets markedsandeler

Tiltak	Størrelse på endring	Togets markedsandel
Reisetid med tog	5 minutter reduksjon	0,3 % økning
Reisetid med bil	5 minutter økning	0,5 % økning
Ventetid på stasjon	5 minutter reduksjon	0,45 % økning
Kostnader for bilkjøring	10 øre økning per km	0,9 % økning
Pris på tog	10 kroner økning	0,2 % reduksjon
Frekvens på tog	3 nye tog i døgnet - hver vei	0,15 % økning

Vanskeligere å bygge store dammer

HAAG: Å bygge store dammer kan bli vanskeligere etter at industri, myndigheter og miljøvernere har lagt fram forslag til nye regler.

N&M Bulletin
AUDUN GARBERG

Trodde du klimaendringer ville gjøre det lettere for vannkraftutbygging, må du tro om igjen: Verdens dam-kommisjon la frem sin rapport under klimaforhandlingene i Haag i november. Rapporten foreslår et sett nye kjøre-regler for bygging av dammer.

Kommisjonens regler baserer seg på fem kjerneverdier: likhet, bærekraftighet, effektivitet, deltagelse i beslutningene og ansvar. Tonje Folkestad, daglig leder i Foreningen for internasjonale vann- og skogstudier, håper rapporten fører til større bevissthet rundt lokalbefolkning og miljø.

– Noe av det viktigste i

om de ikke er nedfestet på papir, sier Folkestad.

Før en utbygging finner sted skal man gjennomføre en overordnet vurdering av flere alternativer, krever rapporten. Dessuten skal behovet for utbyggingen vurderes.

– Tar man hensyn til alt rapporten peker på tror jeg det blir færre store vannkraftutbygginger i framtiden, sier Folkestad.

– Utfordringen nå blir å få Norad og andre myndigheter og selskaper til å ta dette inn over seg. Rapporten har ingen konsekvenser for institusjonene tar anbefalingene inn i sin politikk. Jeg tror det kommer til å bli gjort i Norge, men hva som skjer i resten av verden er vanskelig å si.

Verdens dam-kommisjon har representanter fra industri, myndigheter og miljøvernere. ■

Her er de viktigste anbefalingene

Privat sektor kan:

- Lage eller slutte seg til regler som er i tråd med kommisjonens retningslinjer.
- Følge reglene til OECDs konvensjon mot bestikkelser.

Regjeringene kan:

- Gjennomgå regler og prosedyrer.
- Innføre tidsbegrensede lisenser for både private og

offentlige dammer.

- Opprette en uavhengig komite for å gjennomgå uavklarte spørsmål for eksisterende dammer.

Organisasjoner kan:

- Overvåke at avtaler blir fulgt, og hjelpe forurettede.
- Finne ut hvem som blir berørt av nye utbygginger.
- Kartlegge uavklarte sosiale-

og miljøvirkninger og få myndighetene til å se på dem.

Bistandsdepartement og internasjonale banker kan:

- Forsikre seg om at alle dam-prosjekter de finansierer er valgt ut etter utredning av alternativene.
- Gjennomgå tidligere prosjekter. Har noen av dem gjort det dårligere enn antatt, eller er det noen uløste spørsmål?

Natur & miljø Bulletin

Redaktør: Audun Garberg (tlf: 22 40 24 25)

Redaksjon: Jens Petter Toldnæs (tlf: 22 40 24 23),
Kristian Jahre (tlf: 22 40 24 24)

Adresse: Pb 342 Sentrum, 0101 OSLO,
Tlf: 22 40 24 00, Faks: 22 40 24 10. e-post: redaksjonen@naturvern.no

Abonnement: 230/år (privatpersoner), 600/år (bedrifter)
Annonser: Tlf: 23 12 20 70 Faks: 23 12 20 71

Utgiver: Norges Naturvernforbund. Web: www.naturvern.no

Trykking: GAN Grafisk AS.

Neste utgave: 15.12.2000

fagpressen

Selbu slipper scooterne løs

Selbu kommune vil gi permanente dispensasjoner for snøscooterkjøring.

N&M Bulletin
KRISTIAN JAHRE

Selbu kommune i Sør-Trøndelag har gjort et vedtak som nærmest betyr fritt fram for kjøring med snøscooter. Kommunen vil sløyfe kravet om at scootereiere må rapportere om kjøring. Dessuten vil de gi varig dispensasjon til hytteeiere med hytte mer enn 2,5 kilometer fra vei eller fastlagte scootertraseer. Bakgrunnen for vedtaket er at kommunen mener de bruker for mye tid på

Skal forbedre regelverket

DN har startet et prøveprosjekt for å bedre regelverket for motorferdsel i utmark.

– Vi har allerede hatt møte med åtte forsøkskommuner og er i gang med å definere detaljer i forsøkets innhold, sier Ingebrigt Stensaas i DN.

Forsøket, som er satt i gang på oppdrag fra Miljøverndepartementet, skal vare i tre år. Selbu kommune er ikke inkludert i prosjektet, men Stensaas sier de problemstillinger Selbu reiser vil bli ivaretatt.

– Et eget prøveprosjekt i Selbu kommune er derfor uaktuelt, sier han. ■

saksbehandling av dispensasjonssøknader.

Bryter med lovens intensjoner

Direktoratet for naturforvaltning (DN) er ikke særlig entusiastiske over Selbu kommunes forslag om frislipp av scooterkjøring.

– Forslaget er rett og slett ikke i tråd med intensjonene i motorferdselloven og den nasjonale forskriften for kjøring med snøscooter, sier seksjonssjef Ingebrigt Stensaas i DN.

Loven om motorferdsel i utmark forbyr enhver kjøring med snøscooter utenfor fastlagte løy-

per - med mindre spesielle hensyn tilsier at det bør gis dispensasjon til kjøring.

Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag er også misfornøyd med Selbus snøscooterpolitikk.

– Kommunen har i realiteten allerede åpnet for fri ferdsel med snøscooter ettersom de innvilger hver eneste dispensasjonssøknad. At kommunen har store kostnader knyttet til behandling av dispensasjonssøknader, er noe de kan takke seg selv og sin liberale praksis for, sier Ottar Michelsen i Naturvernforbundet.

DN mener Selbu burde vært mer restriktive og heller jobbet med å få på plass faste ordninger med utkjøring av bagasje til hyttene.

– Da ville antall dispensa-

sjonssøknader blitt redusert. Det viser erfaring fra andre steder, sier Stensaas.

Gir ikke opp

Etatsjef Oddstein Rygg i Selbu kommune sier de selvsagt leser signalene fra DN, men kommunen vil likevel søke om å få en forsøksordning for varige dispensasjoner.

– Signalene fra DN ser ikke lystige ut for deres del?

– Nei, men forholdene i Selbu er spesielle. Kommunen har mye utmark, og spredt hyttebebyggelse gjør det vanskelig å få til gode ordninger med samkjøring av bagasje. Vi mener en forsøksordning i Selbu kan få fram viktig erfaring for DN, sier Rygg. ■

Naturvernforbundet nektet klageadgang

Selbu vil også nekte Naturvernforbundet å klage på vedtaket.

Naturvernforbundet har klaget Selbu kommune inn for Fylkesmannen og ber om at vedtaket om varige dispensasjoner blir opphevet.

– Vi har både rett og lov til å søke om en slik ordning. Først når en ny ordning eventuelt blir satt i verk, er det en sak å påklage. Jeg finner det litt rart at

Naturvernforbundet går fram på denne måten, sier etatsjef Oddstein Rygg i Selbu kommune.

– Stemmer det at dere har nektet Naturvernforbundet adgang til å klage i denne saken?

– Vi stiller spørsmålsteget ved om Naturvernforbundet har adgang til å klage, men har ennå ikke vært i kontakt med noen juridisk instans for å sjekke dette. Siden Naturvernforbundet går såpass tungt ut mot oss, har de muligens rett til det, sier Rygg. ■

– I praksis betyr dette at kommunen ønsker å skatte og valte som de vil med naturen uten innblanding fra andre, sier Ottar Michelsen i Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag.

Michelsen mener det ikke er noen grunn til å betvile deres rett til å klage på saken. Han peker på at Høyesterett gjennom flere saker har slått fast at naturvernorganisasjoner har klageadgang i saker som angår natur- og miljøvernsspørsmål. ■

Er pels miljøvennlig?

Stadig rømmer og slippes det ut mink i Norge. Det lille mårdyret er en katastrofe for mange fuglearter. Pelsdyrnæringen anklages også for andre miljøsynder.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Pelsdyrnæringens største "synd" i Norge er innføringen av minken. Det vesle mårdyret ankom landet vårt i 1927 og har etter hvert funnet seg svært godt til rette. Det har gått kraftig ut over blant annet sjøfugl og oter, muligens også amfibier og andre arter.

Kjetil Bevanger ved Norsk institutt for naturforskning (NINA) er den som vet mest om mink i Norge. For femten år siden skrev han en stor rapport om status og utbredelse.

– Problemet er at vi vet veldig lite om hvordan det står til med arten i dag. Det er svært mange indisier som tilsier at dette er et problem. Men, når myndighetene ikke prioriterer dette er det umulig for oss å skaffe oss kunnskap, for eksempel om hvor mye sjøfugl minken setter til livs, sier han.

Ifølge Bevanger viser tall fra Sverige at minken gjør betydelig innhogg i fuglebestandene.

– Spesielt gjelder dette for bakkehekkende fugler og fugler som hekker i kolonier, sier han.

Det finnes eksempler på at fugler finner nye strategier for å overleve i minkområder.

– Før hekket fiskemåkene på elvegrusen. Denne arten har

begynt å hekke på nye plasser, blant annet i toppen av grantrær.

Tragedie for teist

Men ikke alle arter er like fleksible. Teist, en art som legger egg i klippesprekker og jordhuler er en sjøfugl som er spesielt utsatt for minkens herjinger.

– Minken ødelegger fullstendig for teist, disse artene går rett og slett ikke sammen, sier Otto Fogner ved Vitenskapsmuseet i Trondheim.

Fogner mener minken er et uønsket dyr i norsk fauna. Når det gjelder pelsdyroppdrett og rømming har han inntrykk av at dette stadig er et problem.

– Vi får i hvert fall inn mink hit til museet av og til. Når det gjelder påstander om at rømt rev ikke klarer seg i naturen finnes det gode eksempler på det motsatte. På Frøya har rømt rev formert seg og overlevd i 25 år.

I løpet av perioden 1998 - 2009 vil det komme forskrifter som skal gjøre norsk pelsdyroppdrett sikrere. Blant annet blir det påbudt med et såkalt yttergjerde rundt farmene.

Ingen miljøregler

Erik Lund ved artsavdelingen i Direktoratet for naturforvaltning er i tvil om gjerder er et godt virkemiddel for å hindre mink i å rømme.

– Minken er en god klatrer så jeg er litt i tvil om dette tiltaket. Direktoratet har imidlertid ingen oversikt over dette. Disse reglene er det Statens dyrehelsetilsyn (SD) som har ansvaret for, sier han.

I forvaltningen faller imidlertid miljøkonsekvenser av pelsdyroppdrett mellom to stoler. Reglene er laget for dyrene innenfor gjerdene, ikke naturen utenfor.

– Vi lager regler, men ikke ut fra miljøhensyn. For oss er det dyrenes helse som er viktig. Det er derfor like viktig å hindre ville dyr i å komme inn og spise avføring og spre smitte, sier Stein Fiskum ved SD.

Flere miljøproblemer

Pelsdyrnæringen er utsatt for kraftig kritikk fra Dyrebeskyttelsen og andre som taler dyrenes sak. At næringen også har store miljømessige konsekvenser kommer sjelden frem, mener biolog Anton Krag i Dyrebeskyttelsen. Krag peker på at pelsdyrnæringen i Norge bruker ord som "miljøvennlig" og "naturlig" når de markedsfører sine produkter.

– Det er flere miljøproblemer knyttet til pelsdyrbransjen. Et av dem er avrenning. Gjødsl fra pelsdyr er ekstra rik på fosfat og nitrogen. Lokalt kan dette være et stort problem, sier han.

Ifølge Krag blir flådde pelsdyr av og til malt opp til fôr mens de like ofte blir dumpet og utgjør et stort avfallsproblem. I produksjonen brukes det også store mengder giftige kjemikalier til bearbeiding av skinnene.

Nye forskrifter i 2009

Det finnes om lag 800 pelsdyrfarmer i Norge. Til sammen sysselsetter næringen om lag 2500 personer. I burene befinner det seg 400 000 rever, 300 000 mink og 2000 lidere.

Prosjektleder Sven Egil Westersjø i Norges Pelsdyravslagslag (NP) tror ikke tallet på rømte dyr er særlig høyt, men han bekrefter at rømming av pelsdyr er et problem for næringen. Ikke minst ved aksjoner fra dyrevernerne. Han tror nye forskrifter vil bedre situasjonen.

– De nye forskriftene trådte i kraft i 1998 og vil være fullt virksomme i 2009. Grunnen til at det tar så lang tid er at ikke alle oppdrettere har råd til de store investeringene "over natten".

Det vi bli pålagt med et såkalt yttergjerde rundt hele gården. I dag har om lag halvparten av pelsfarmene slike gjerdene.

Spesialveterinær Jan Fogner i NP mener minkbestanden er etablert og at nye individer derfor får det svært vanskelig.

– Årets valper vil aldri ha noen sjanse. De som slipper ut 1500 mink i en dyrevernsaksjon, slik som den vi hadde i Eidsvold, bør i hvert fall vite at dette er reinspikka dyreplageri, sier han. ■

– Jeg vil også stille spørsmål ved om denne bransjen kan bevise at produksjonen av pels er mindre energikrevende enn andre plagg, sier han. ■

Betal nå og delta i trekning av digitalt kamera!

Bli med Natur & miljø Bulletin også til neste år. Husk å forny ditt abonnement.

Vi håper du har hatt et godt år med Natur & miljø Bulletin. I tillegg til å lete etter de viktige sakene, har vi også prøvd å få til et mer leservennlig utseende, med flere illustrasjoner og bilder. Vi håper også at du har lyst til å følge oss neste år!

Alle som betaler abonnement innen fristen deltar i trekningen av et Olympus Camedia C-830L digitalt kamera med innebygd blitz. Bildeoppløsningen kan varieres. På lav oppløsning er det plass til mer enn 60 bilder. Veiledende utsalgspris: 3990,- kroner.

Vinneren blir offentliggjort i N&M Bulletin 1/2001.

Elektronisk brevaksjon reddet regnskog

En underskriftskampanje på Internett har reddet enorme områder regnskog i Brasil.

N&M Bulletin
KRISTIAN JAHRE

Er du en av de mange som har mottatt og videresendt en e-post med tittel "Amazon forest peti-

tion"? I så fall kan du slå deg på brystet og brøle ditt barskeste seiershyl.

Det var i våres den mektige jordbruksfløyen i den brasilianske kongressen ønsket å endre

skogloven slik at jordeiere i Amazonas kunne avskoge 50 prosent av eiendommene sine. Den nåværende loven tillater avskoging av 20 prosent, mens 80 prosent må bevares.

Forslaget vakte kraftige reaksjoner. Aksjonister over hele verden oppfordret venner og kjente

til å protestere per e-post. I løpet av en helg ble kongressens elektroniske postkasse fullstendig blokkert da den ifølge Regnskogfondets nettsider mottok over 20 000 protestbrev. Opinionspresset gjorde at regjeringen tvang forslagsstillerne til å trekke forslaget. ■

Budsjettforliket gir mer penger til

Budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet og sentrumspartiene betyr mer penger til kollektivtrafikken i Oslo. (Foto: Jo Erik Gjems)

Sentrumspartiene fikk med seg Arbeiderpartiet på økte bevilgninger til kollektivtrafikk, og stanset planene om å kutte i enøk og ren energi.

N&M Bulletin
ANDREAS TJERNSHAUGEN

Arbeiderpartiet har fått hard medfart for sin miljøpolitikk i høst. I forliket om neste års statsbudsjett med sentrumskameratene KrF, Senterpartiet og Venstre har regjeringspartiet etterkommet i hvert fall noen av miljøkravene.

– Vi har klart forbedret statsbudsjettets miljøprofil, sier Venstres parlamentariske leder Gunnar Kvasheim til N&M Bulletin.

Men viktige ankepunkter fra miljøbevegelsen som lavere bensinavgifter og tilrettelegging for forurensende gasskraft er uforandret. Når det gjelder økte bevilgninger kan sentrumspartiene feste disse grønne fjærene i hatten:

- Økning av tilskudd til enøk og alternativ energi med 60 millioner. Dette svarer til kuttet i disse bevilgningene i Arbeiderpartiets opprinnelige budsjettforslag. Samtidig fikk sentrumspar-

Redning i sikte for Tautra

N&M Bulletin har tidligere (sist 3.11.00) skrevet om fuglereservatet Tautra, som er i ferd med å raseres. Broen som må bygges for å erstatte den ødeleggende landforbindelsen vil koste mer enn 40 millioner kroner. Nå kan endelig pengene være på vei.

I budsjettavtalen mellom Ap og Sentrum ble 5 millioner satt av til Tautra-bro over Miljøverndepartementets budsjett. Nå er spørsmålet om det bevilges mer penger når fordelingen av midlene

tiene omgjort forslaget om å føre opp bruk av naturgass under samme budsjettpost. Mange fryktet at gass-prosjekter ville spise stadig mer av midlene til mer miljøvennlig energi.

- Økning i tilskudd til kollektivtrafikken med 190 millioner kroner. Hvilke formål disse pengene vil gå til er foreløpig uklart.

- Økning av Miljøverndepartementets budsjett med vel 40 millioner kroner netto. Av dette går 20 millioner til arbeidet

i Samferdselsdepartementets budsjett skal behandles i Stortingets samferdselskomite. Venstre håper på en ytterligere bevilgning på for eksempel 10 millioner.

– Sammen med lokalt bidrag vil dette være nok til å starte bygging av bro i 2001. Vår strategi er å få startet byggingen til neste år, og så bevilge penger til fullføring i budsjettet for 2002, sier Gunnar Kvasheim.

Arbeiderpartiets Sverre Myrli i samferdselskomiteen sier spørs-

med elektroniske sjøkart over norskekysten. Resten er en rekke mindre bevilgninger.

Momsfri bussbillett

I tillegg til de økte tilskuddene til kollektivtrafikken fikk sentrumspartiene gjennomslag for at kollektivtrafikken skal fritas for den nye mosen på tjenester.

– Dette er svært viktig for kollektivtilbudet i Oslo, sier informasjonssjef Bjørn Rydmark i Oslo Sporveier.

Sporveiene har beregnet at Arbeiderpartiets opprinnelige budsjettforslag ville kostet selskapet 62 millioner kroner i økte utgifter. Arbeiderpartiet hadde lagt opp til en kompensasjonsordning som mange oppfattet som utilstrekkelig og uoversiktlig. Etter forliket stiger Sporveienes utgifter bare med vel 6 millioner.

Uklar fordeling

Hva som egentlig kommer ut av den økte bevilgningen på 190 millioner til kollektivtrafikken er foreløpig høyst uklart. Ap og sentrumspartiene sine medlemmer i Stortingets samferdselskomite vil i ukene som kommer forhandle om bruken av pengene.

– Det er ikke mulig å øremerke penger til drift av kollektivtransport i fylkene. Men det kan blant annet være snakk om å støtte enkelttiltak eller forsøksordninger, og å støtte kollektivtrafikken i sentrale strøk gjen-

målet om bevilgninger over samferdselsbudsjettet skal avklares i løpet av de neste ukene.

– Men det er jo nødvendig hvis man skal realisere prosjektet. Det ville være rart hvis man har satt av 5 millioner i budsjettforliket hvis det ikke er meningen å gjennomføre planen om bro, sier Myrli.

– Ap og Sentrum skal ikke få fred hvis de ikke ordner denne saken, lover SVs Inge Myrvoll. ■

kollektiv og enøk-satsing

nom såkalte storbymidler til Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger og Akershus, sier Arbeiderpartiets Sverre Myrli.

Han tviler på at storbyområdene stikker av med hele potten. En ekstra joker er at 76,7 mil-

lioner av kollektiv-påplusingen for neste år er tatt fra et tilskudd som tidligere har vært gitt til ekspressbussene. Disse bussrutene over lange strekninger har hittil mottatt kompensasjon for auto-dieselavgift, i likhet med vanlige

fylkeskommunale busser. Denne kompensasjonen er fjernet i forliket. Årsaken er en mistanke om at overvåkingsorganet ESA vil dømme dette tilskuddet som konkurransevridende i forhold til tog og fly, og dermed ulovlig i hen-

hold til EØS-avtalen. Myrli regner med at om det skulle vise seg at den mistanken er ubegrunnet, vil flere partier ønske å ta tilbake penger fra de 190 millionene til å kompensere ekspressruter i distriktene. ■

Industrien slipper avgifter

Etter budsjettforliket slipper industrien økt el-avgift og får halvert avgiften på SO₂-utslipp.

N&M Bulletin
ANDREAS TJERNSHAUGEN

“Grønn skattereform” var et moteord blant politikere for et par år siden. Miljøavgiftene skulle skrues opp mens andre skatter og avgifter skulle skrues tilsvarende ned. Ikke minst sentrumspartiene med Venstre i spissen har tatt til orde for grønne skatter. Men praksis har det vist seg vanskelig å få politisk flertall for en slik omlegging.

I avgiftspolitikken peker de politiske signalene i Ap/Sentrum-budsjettet i forskjellige retninger. Arbeiderpartiets kutt i helsenavgiften videreføres - det skal gis rabatt på å forurense med bil. Avgiften på elektrisitet og fyringsolje økes med ett øre, i tillegg til økningen i el-avgiften på 1,5 øre per kilowattime i regjeringens opprinnelige forslag. Dyrere strøm kan bidra til å begrense energiforbruket, og dermed etterspørselen etter miljøskadelig kraftutbygging.

– Vi i Venstre har alltid regnet el-avgiften som en miljøavgift, sier Gunnar Kvasheim.

Utvalget som utredet grønne skatter på oppdrag fra Stortinget var delt.

Et av medlemmene, økonomiprofessor Michael Hoel ved Universitetet i Oslo, sier til N&M Bulletin at en virkelig miljøavgift burde legges på produksjonen av kraft, med flere forskjellige satser alt ettersom hvor mye kraftverkene skader miljøet.

Seler for næringslivsledere

Næringslivsledernes aksjoner og opprop under budsjettforhandlingene har gitt uttelling: Industrien har sluppet unna økte avgifter på elektrisk kraft og svovelutslipp som var med i regjeringens opprinnelige budsjettforslag. Forslaget om å innføre el-avgift på bruk av kraft i industriproduksjon frafaller i forliket. Til gjengjeld skal administrasjonsbygg i industrien nå betale full el-avgift.

Fra i sommer doblet Arbeiderpartiregjeringen svovelavgiften for koks og kull i prosessindustrien fra 3 til 6 kroner per kilo SO₂. Dette skjedde for å oppfylle kravet i den nye Göteborg-protokollen om forsuring, overgjødning og bakkenært ozon. I budsjettforliket mellom Ap og sentrumspartiene halveres avgiften tilbake til det gamle nivået.

Dermed må myndighetene finne andre virkemidler hvis Norge skal holde sine løfter om reduserte svovelutslipp innen 2010.

Frivillige avtaler?

“Bedre miljøprofil” var overskriften på oppdrag fra Miljøverndepartementets pressemelding om den økte svovelavgiften i vår. “Det vil være nødvendig å skjerpe virkemiddelbruken for å oppfylle forpliktinga i protokollen” skrev regjeringen i sin stortingsproposisjon om ratifisering av Göteborg-protokollen tidligere i høst. Nå er spørsmålet hvilke virke-

midler regjeringen vil satse på. Frivillige avtaler med industrien, eller såkalt fleksible ordninger hvor bedriftene kan betale andre for å rense, kan blant annet være aktuelt.

Det var neppe press fra sentrumspartiene som fikk Arbeiderpartiet til å skifte mening om svovelavgiften. Men industriens og fagbevegelsens sterke protester mot det samlede avgiftsnivået hadde nok virkning i flere av partiene.

– Dette lå ikke i Sentrums opplegg. Halveringen av svovel-

avgiften ville ikke vært med hvis vi hadde laget vårt eget statsbudsjett. Men nå får vi hefte for dette sammen med Arbeiderpartiet, sier Venstres Gunnar Kvasheim.

– Kokt bort

Professor Michael Hoel kommenterer endringene i avgiftspolitikken slik:

– Dette er ikke dramatisk verre for miljøet, men heller ingen stor forbedring. Det kan se ut til at tanken om en grønn skattereform etter hvert har kokt litt bort. ■

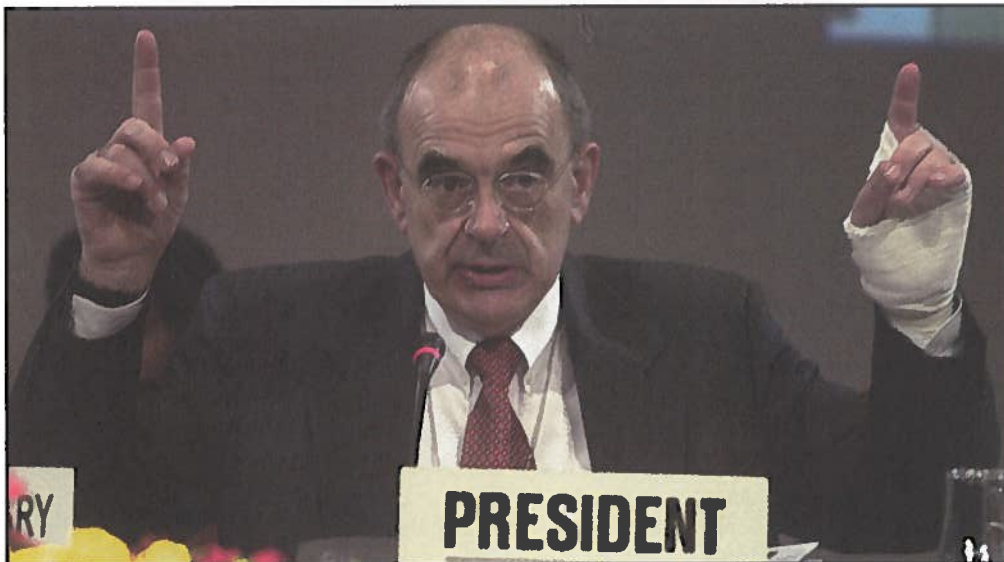
MILJØMUDRING

Sammen med Forsvarets Bygningstjeneste fjerner vi 400.000 kvm forurenset sjøbunn på Haakonsvern. Vi forbereder oss til å delta i opprydding av de 11 forurensete havnene som miljømyndighetene har prioritert. NCC har teknologien og erfaringen.

NCC Anlegg
Mariboegate 13
Postboks 454 Sentrum
0104 Oslo
telefon 22 98 68 00, telefax 22 11 28 60
e-post: firmapost.anlegg@nccnorge.no
www.nccnorge.no

Antiklimaks i Haag

President for klimaforhandlingene, Jan Pronk, forteller delegatene at det ikke blir noen avtale. (Foto: Leila Mead/IISD)

HAAG/OSLO: Alt er i det blå etter sammenbruddet i klimaforhandlingene.

N&M Bulletin
AUDUN GARBERG

Lørdag 25. november brøt klimaforhandlingene sammen. Tre år etter Kyoto klarte verdens land ikke å bli enige om oppfølgingen av avtalen, på tross av flere forsøk på å finne et kompromiss.

Hva som skjer videre er uklart, forteller Håvard Toresen, avdelingsdirektør i Miljøverndepartementet og deltager i Norges forhandlingsdelegasjon. Ministrene ble enige om å fortsette prosessen. Derfor er møtet formelt ikke avsluttet, men kan bli "gjenopptatt" til våren, sannsynligvis i mai eller juni.

Velen videre

Klimakonferansens president, den nederlandske miljøvernministeren Jan Pronk, ble bedt om å fortsette.

– Hvordan man skal fortsette prosessen må Pronk tenke på. Som president har han utspillet. De industrialiserte landenes ministrene sier de er forpliktet til å fortsette prosessen. Siri Bjerke har klart uttrykt tillit til Pronks arbeide, og ønske om å delta aktivt for å få en avtale ved neste korsvei, sier Toresen.

USA og Storbritannia forsøkte i siste runde å komme frem til et kompromiss. EU var villig til å gi opp sitt forslag om tak på

hvor mye av forpliktelsen landene kan ta ved kjøp av kvoter og tiltak i utlandet. USA, Japan og Canada var villig til foreløpig å utelukke skogplanting i utviklingsland.

Problemet oppsto i diskusjonen om landenes egne skoger. Skal binding av CO₂ i skogene regnes med, selv om det ikke skyldes aktive tiltak som skogplanting? Dette har både Norge og EU landene gått imot. Storbritannia og USA foreslo en begrenset adgang til å regne med skogbinding, men fikk ikke med seg hele EU på dette.

Usikkert

På kvelden torsdag 23. september la Jan Pronk frem et kompromissforslag. Pronk fikk ikke tilslutning fra deltagerne på konferansen, og det er usikkert om deler av forslaget vil bli stående i neste runde.

Her er de viktigste punktene i kompromissforslaget fra klimakonferansens president, Jan Pronk:

- Skogens opptak av CO₂ blir regnet med. Det gjelder også skog hvor det ikke er gjort aktive tiltak, men dette er begrenset til 3 prosent av landets utslipp i 1990. Dette er det mest omstridte punktet.
- En avgift på klimatiltak i utviklingsland. Avgiften på 2 prosent skal finansiere tilpasningstiltak i u-land som er spesielt utsatt for klimaendringer.
- U-landene skal i tillegg få minst 1 milliard dollar årlig fra i-landene.
- Bygging av atomkraftverk i u-land blir ikke akseptert som klimatiltak. (Kun atomkraft blir bannlyst, skogplanting og "ren" kull aksepteres.)
- Landene skal primært oppfylle sine forpliktelser gjennom nasjonale tiltak. Hvor mye "primært" er, sier dokumentet ikke noe om.
- Land som ikke oppfyller sine forpliktelser må redusere mer i neste omgang. For hvert tonn man slipper ut for mye, må utslippene reduseres med 1,5 tonn.

– Norge syntes dokumentet var godt for videre forhandlinger, men det var ikke bred enighet om det. Landene sammenlignet med opprinnelige posisjoner og fant ikke dem i dokumentet, derfor likte de det ikke. De burde nok i større grad sett på dette som en kompromissløsning, sier Håvard Toresen. ■

Kalenderen

14. - 15. desember: Internasjonal konferanse om avfall og energi, i Brussel. Arr: Global Business Network, tlf: (+ 44) 20 7291 1030.

8. - 10. juni: Naturvernforbundets landsmøte, Mandal. Arr: Naturvernforbundet, tlf: 22 40 24 00.

AKZO NOBEL

Thor's Kemiske Fabrikker

Glommen
Skogeier-
forening

**Vi vil ivareta
skogens mangfold**